

בעניני לא תעשה כל פסל וחקות הגוים - שיעור 288

I. לקחת תמונה פוטוגרפית אם יש איסור משום לא תעשה לך פסל וכל תמונה

(א) עיין ברמב"ם (עבודה זרה ג - י) דאסור לצייר צורה ודוקא צורת אדם הבולטת אבל צורות שעל גבי לוחות שאינו בולטת מותר

(ב) הראב"ד השיג עליו דאינו בולטת אסור רק אם שוקעת מותרת וכ"כ הריטב"א (ט"ז מ"ג):

(ג) המחבר (י"ד קמ"ח - ד) פסק להתיר כדעת הרמב"ם והט"ז (סקי"ז) הכריע כהראב"ד ובשאלת היעב"ץ (ה - ק"ט) כתב שהרוב מקילים אמנם אביו החכם צבי מרוב חסידותו החמיר

(ד) עיין בשו"ת דברי מלכיאל דלא יפה לתלות צורות ותמונות של צדיקים וקרובי המשפחה על הכתלים של חדרי דירתם אולם נראה שבצילום של חצי גוף העליון יש להקל

(ה) בדבר כתובת אשה שצייר בה הסופר צורת החתן והכלה ראוי להזהר שלא לעשות כן (שו"ת יחזה דעת ג - ס"ג)

(ו) למעשה העיקר כפסק השו"ע להקל ועיין בירושלמי (מעשר שני ה - ז) דהלכה דאין אתה יודע מה טיבה צא וראה היאך הציבור נוהג

II. אם צריך לכסות הצורות של אדם וחיות וכדומה במלון שעושים החתנות

עיין בע"ז (מ"ג): שאסור לעשות צורת אדם בולטת וכ"כ הסמ"ג (צספר המצות לחוין כ"ג)

שאפילו פרצוף אדם בולט בלי הגוף אין לעשות אמנם התוספות והרא"ש (סג) כתבו

שאינו אסור אלא משום שהיא צלם דמות אדם בכל גופו אבל צורת הפרצוף בלבד מותר

וכ"כ השו"ע (קמ"ח - ז) דדוקא כשהיא צורה שלמה בכל איבריה ולכאורה אין איסור

תורה אלא בעשיית צורת אדם בולטת ולא כשהייה ועיין בתוספות (ט"ז מ"ג: זד"ה וה"ה)

שכל עיקר האיסור הוא משום חשד ע"ז ולכן הבובות שעושים לשחק בם התינוקות מותר

מכיון שאין בזה שום חשד של ע"ז וכ"כ הגר"א (קמ"ח - י"ח) שיש להתיר אפילו בצורת

אדם בולטת לדעת הרמב"ם שאין לחוש לחשד עשייה אלא לחשד ע"ז וכן המנהג להקל

בצורת אדם בולטת ולכן לכסות צורה הבולטת במלון החתונה היא חומרה וכ"ש בבובות

של קטנות כתבנית אדם שלם בכל גופן ומותר להסתתר בהן (שו"ת יחזה דעת ג - ס"ז)

III. השתמשות בכול דואר (postage stamps) שנכתב עליהם מעניני חקות הגוים

עיין ברמ"א (קמ"ח - ה) דצורה שמשתחווים לה דינה כדין צלם של ע"ז ואסורה בהנאה

בלי ביטול אבל צורת שתי וערב שתולין בצואר לזכרון אינה נקראת צלם של ע"ז ומותרת

בהנאה אמנם הש"ך (סק"ו) הגיה עליו שזהו דוקא כשידוע בודאי שלא השתחוו לה וספק

דאורייתא לחומרא וכ"כ הריטב"א (ט"ז מ"ג): דצורת שתי וערב שרגילים הגוים לצייר

בכלי כסף מותרים אע"פ שצורת שתי וערב נעבדת להם דהם אין עובדים אלא לצורת

שתי וערב שטימא הגלח וזהו טעם ההיתר שמשתמשים במטבעות שיש עליהם שתי וערב

וזה רק לזכר בעלמא עושין אותן ועיין בשו"ת שואל ומשיב (ג - ט"ה) שנשאל אודות

יהודי נכבד שקיבל מהמלך מדלייה בצורת שתי וערב וגם בשו"ת לב חיים (ג - ק) שכתב

שאינו נכון לענוד המדלייה תמיד אלא בעת שנכנס לארמון המלך ובצאתו יסירנה מיד

ולכן אין איסור הנאה בדבר וכ"ש השתמשות בכול דואר שנצייר עליו מעניני חקות הגוים

שאיין עליו שם ע"ז והמחמיר תע"ב

IV. גדרי האיסור של חקות הגוים

(א) עיין ביראים (שי"ג) שפירש שהגוים שהוזכרו באיסור זה שהם שבע האומות ומצרים

בלבד שכתב ולא תעשה כמעשיהם (שמות כ"ג - כ"ג-כ"ד ויקרא י"ח - ג) ויש שכתבו שהוא הדין

בכל שאר הגוים (החינוך מזהר רס"ז)

(ב) **יש שכתב** שלא נאמר לאו זה אלא על החוקות שהורגלו בהם הגוים לשם דתם וחכמים פירשו כל מה שהיתה קבלה בידם שהוא מחוקותיהם ואין להוסיף עליהם (בית יוסף י"ד סוסי קט"ח) ויש אומרים ה"ה בכלמנהגי הגוים שנתחדשו בכל הזמנים (ב"ח קט"ח)

(ג) **ויש שכתבו** שאיסור זה נאמר בשני אופנים האחד הוא בדברים שאין טעמם נגלה כגון דברים תמוהים או דברי ניחוש שמנו חכמים בכלל דרכי האמורי וזה לשון חקת העמים והשני הוא בדברים שיש בהם משום פריצות (תוספות ע"ז י"א. ד"ה ו"א"י) ויש מן הראשונים דסוברים שעיקר האיסור אינו אלא בדברים שהם לעבודה זרה שלא ידמה להם בדברים המיוחדים לכומרים אלא שהדבר מתפשט מדברי סופרים להרבה דברים שאינם ממין זה (ר"ן סנהדרין ל"ג) ויש שכתבו בדעת הראשונים שמן התורה אינו אסור אלא בעושה להתדמות וחכמים גזרו אף באינו עושה להתדמות ושדברים שמנו חכמים בכלל חוקות הגוים אסורים מן התורה אף באינו עושה להתדמות (שו"ת דברי חיים שהוצא להלויקלופדיה תלמודית)

V. אם מותר לשלוח מתנות לעכו"ם ביום חגם

(א) **עיין בתרומת הדשן** (סימן קל"ה) שכתב דביום שמיני לניתל כשמתחדשין להם השנה יש ליהרהר שלא ישלחו ממש באותו יום אלא יום הקודם ואם אירע שחל בשבת שלא יוכל לשלוח בו נראה דא"צ ליהרהר מלשלוח ביום עצמו דאי יאחר תהוי ליה איבה וכן פסק הרמ"א (קמ"ח - י"ג)

(ב) **עוד כתב הרמ"א** (ע"ט) דאם נכנס לעיר ומצאם שמחים ביום חגם ישמח עמהם משום איבה דהוי כמחניף להם ומ"מ בלא איבה ירחיק מלשמוח עמהם ושמעתי מרב דוד פיינשטיין בענין איסור שמחה שעושים לעוסקי משרדים שיכול להכנס לזמן קצר ולצאת

VI. אם יש לאסור אכילת טורקי בטיינקסגיווינג

(א) **עיין בספר עם התורה** (חוצת י"ג מהדורא ז) שכתב שם הג"ר משה פיינשטיין וכל זה נמצא עכשיו באג"מ (י"ד ד - י"א וי"ג) דלא מציינו בזה איסור לאו דבחוקותיהם לא תלכו (ויקרא כ - כ"ג) בעשיית שמחה בסעודה ולא כאכילת האינדיק כדמצינו בה"ג בקידושין (ס"ו) שינאי המלך עשה שמחה בכבישה אבל מ"מ אסור לעשות יום קבוע בשנה לחג זה ורק בשנה ההוא שכבש ינאי המלך ובזה עשה השמחה ויש בזה גם משום בל תוסיף דאף אין לדין לענין הלאו מ"מ איסור ודאי הוא זה וראיתו מהרמב"ן בפרשת ואתחנן על הפסוק "לא תספו על הדבר" שכתב שם דמי שעושה חג בחודש כירבעם עובר בלאו וכך אמרו לענין מקרא מגילה שכתבו בירושלמי דשמונים וחמשה זקנים ומהם כמה נביאים היו מצטערים על מרדכי ואסתר על תיקון מקרא מגילה דכתיב אלה המצות אשר צוה ה' את משה אלה המצות שנצטוו מפי משה ואין נביא אחד עתיד לחדש דבר לכם ומדרכי ואסתר רצו לחדש לנו דבר ועיין באג"מ (ל"ט ע"ג - י"ג ד"ה וזכר) שכתב דבטיינקסגיווינג אין לאסור מדינא (חקות הגוים) אבל בעלי נפש יש להם להחמיר אולי שם אין דרך קבע כינאי המלך וצ"ע

(ב) **בתשובות והנהגות** (ז - תשכ"ח) הביא עובדא אצל הגריז"ס דבשנת תש"ג כשהגיע שמועות שרבי רבבות אחינו נשחטים ונטבחים בא אליו הרב הרצוג וביקש לקיים על זה יום אבל והגריז"ס התנגד ואמר שאסור להוסיף על ימי האבל וכל זה אפילו אם היו מתקנים היום גאונים וצדיקים

(ג) **כמו כן כתב הפחד יצחק** אגרות וכתבים (דף קל"ט) דהחוגג את היום הזה בעל כרחו שהוא משתתף במועד וחידוש מועד שלא ממקורותיה של תורה והוא מן החמורי חמורות וחגיגת מועד הקבוע לפי תאריך זה יש בו משום אביזרייהו

VII. בדבר לעשות איזה שמחה בימי חג של נכרים עיין באג"מ (ל"ט ע"ג - י"ג ד"ה וזכר)

דאם הוא חג מצד אמונתם אם בכוונה מחמת שהוא יום איד אסור מדינא ואם בלא כוונה יש לאסור מצד מראית העין וסעודת מצוה כמילה ופדה"ב יש לעשות שהיא סעודה המחוייבות אבל סעודת בר מצוה ונישואין יש לקבוע לכתחלה על יום אחר (משמע אפילו הוא בו ביום)